

Juhend arstile COVID-19 vastase vaksineerimise vastunäidustuste käsitleks ja tõendamiseks

1. Vastunäidustused COVID-19 vastasele vaksineerimisele

1.1. Alalised vastunäidustused

Alalisi vastunäidustusi vaksineerimisele esineb väga harva. Nendeks on:

- COVID-19 vaktsiiniga vaksineerimise järgselt ilmnenu anafülaktiline reaktsioon on vastunäidustus sama vaktsiini uuesti manustamiseks (NB! ei pruugi olla absoluutne vastunäidustus COVID-19 vaksineerimisele);
- varasemalt teadaolev ülitundlikkus teatud vaktsiini koostisosa(de) suhtes;
- AstraZeneca COVID-19 vaktsiini puhul trombotsütopeeniaga tromboosi sündroom pärast esimest annust;
- AstraZeneca ja Jansseni COVID-19 vaktsiini puhul kapillaaride lekke sündroom (harvaesinev häire, millele on iseloomulikud peamiselt jäsemete ägedad tursehood, hüpotensioon, hemokontsentratsioon ja hüpoalbumineemia).

1.1.1. Alaliste vastunäidustuste diagnoosimine ja dokumenteerimine

- Alalise vastunäidustuse COVID-19 vaksineerimisele peab tuvastama eriarst allergoloog-immunoloog, seisundi dokumenteerima nõuete ja juhiste kohaselt ja edastama andmed epikriisiga tervise infosüsteemi (TIS).
- Selleks koostab perearst saatekirja allergoloog-immunoloogi e-konsultatsioonile, kui isikul on TISis andmed varasema anafülaktilise reaktsiooni kohta COVID-19 vaktsiini suhtes, anamneesis esineb ülitundlikkus teatud vaktsiini koostisosa(de) suhtes või on muudel alustel kahtlus vaksineerimise vastunäidustusele.
- Allergoloog-immunoloog kinnitab isikul COVID-19 vaksineerimise vastunäidustuse konsiiliumi korras, kasutades RHK-10 koodi Z28.0 („Teostamata immuniseerimine vastunäidustuste tõttu“), edastab selle TIS-i ning väljastab isikule vastava tõendi. Lubatud on kasutada esmast kaugvastuvõttu.
- Tõend väljastatakse paberil ning tõendile märgitakse kehtivusaeg (maksimaalselt 1 aasta). Selle möödudes hinnatakse uuesti patsiendi seisundit, vastunäidustuse püsimist ja uute vaktsiinide olemasolu, mida oleks võimalik alternatiivina kasutada.
- Kui isikut vastuvõtule ei kutsuta, saab pabertõendi immunoloog-allergoloogi TISi edastatud vastuse põhjal väljastada perearst.

1.2. Ajutised vastunäidustused

Ajutised vastunäidustused on ajas mööduvad ning nendeks on ägedalt kulgev palavikuga haigus või seisundid teatud süsteemsete ravikuuride (sh nt rituksimab, obinutuzumab jm) ajal ja vahetult ≥ 3 kuud selle järgselt, mis põhjustavad ajutist olulist immuunpuudulikkust ja võivad vajada vaksineerimise ajastamist.

Kahtluste korral tuleb perearstil pidada nõu eriarstiga e-konsultatsiooni teel.

Seisund kodeeritakse RHK-10 alusel sõltuvalt seisundist/haigusest.

NB! kiiritusravi ei ole COVID-19 vaksineerimise vastunäidustuseks.

1.2.1. Ajutiste vastunäidustuste diagnoosimine ja dokumenteerimine

Ajutise vastunäidustuse COVID-19 vaktsineerimisele peab sõltuvalt haigusest tuvastama vastava eriala eriarst, dokumenteerima ajutise vastunäidustuse põhjuseks oleva haiguse või seisundi, vaktsineerimise edasilükkamise soovitusel ning edastama epikriisi TISi.

Inimesele tuleb selgitada, et üldjuhul ei ole ajutise vaktsineerimise vastunäidustuse korral soovitatav minna rahvarohketesse kohtadesse ning on soovitatav kanda maski.

NB! Tõendit vaktsineerimise vastunäidustuse kohta tuleks sellistele patsientidele väljastada ainult erijuhtudel ja äärmise vajaduse korral, märkides tõendile kindlasti kehtivuse lõppkuupäeva (maksimaalselt 6 kuud), mille järgselt tuleb patsiendi seisundit ja vastunäidustuse olemasolu uuesti hinnata.

1.3. COVID-19 vaktsineerimise nn vale-vastunäidustused

Nn valed vastunäidustused on laialt levinud probleem mitte ainult COVID-19 vaktsineerimiste, vaid ka teiste vaktsineerimiste puhul. Mõned tervishoiutöötajad arvavad ekslikult, et nt onkoloogilised haigused, immuunpuudulikkus jt sarnased seisundid on vastunäidustuseks vaktsineerimisele. Tegelikult on sel juhul inimene kõrgema COVID-19 riskiga rühmas ning vajaks vaktsineerimist esmajärjekorras. Harvadel juhtudel võib olla tegemist COVID-19 vaktsineerimise ajutise vastunäidustusega mõne konkreetse seisundi või ravi tõttu.

2. COVID-19 vaktsineerimise vastunäidustuste tõendamine

- arst veendub, kas inimesel on TISis eelnevalt dokumenteeritud vaktsineerimise alaline (Z 28.0) või ajutine vastunäidustus.
- inimesele väljastab arst tõendi vaktsineerimise mittevõimalikkuse kohta kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kuni vastava digitaalse tõendi valmimiseni (vt näidis allpool). Tõendile tuleb märkida patsiendi nimi ja isikukood. Tõendile peab olema märgitud loetavalt tõendi väljastanud arsti nimi, asutus, arsti kood, kuupäev ja allkiri ning ajutise vastunäidustuse puhul ka tõendi kehtivuse aeg vastavalt ajutise vastunäidustuse eeldatavale püsimise ajale.

Näidis:

<p>Tõend vaktsineerimise mittevõimalikkuse kohta</p> <p>.....'le (isikukood 41212121212) on tervise tõttu vastunäidustatud COVID-19 <i>(nimi, perekonnanimi)</i> vaktsineerimine. Tõend kehtib kuni</p> <p>Arsti nimi, asutus, arsti kood, kuupäev ja allkiri</p>
--